

Midazolam ภัยสังคมที่หญิงและชายควรรู้

คลังข้อมูลยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Midazolam คืออะไร?

Midazolam เป็นยานอนหลับชนิดหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถหาซื้อได้ทั่วไป เนื่องจากเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทประเภทที่ 2 ที่มีการควบคุมให้ซื้อได้เฉพาะโรงพยาบาลหรือผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมเพื่อรักษาผู้ป่วยของตนเอง แต่ในปัจจุบันพบว่ามีลักลอบนำ midazolam มาขายโดยเฉพาะทางอินเทอร์เน็ตจนทำให้เกิดการใช้ยาในทางที่ผิดและก่อให้เกิดภัยสังคมตามมาเป็นจำนวนมาก

ภัยสังคมจากยา Midazolam

หากติดตามข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์จะพบว่าเกี่ยวกับการมอมยาเพื่อชิงทรัพย์หรือข่มขืนอยู่เป็นระยะๆ โดยยาที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการก่อเหตุอยู่บ่อยครั้ง คือ midazolam หรือ “ยาเสียว” หรือ “ยามอมสาว” ที่มีกัเรียกกันติดปากนั่นเอง ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ midazolam ถูกนำมาใช้ในการก่ออาชญากรรมมากกว่ายาชนิดอื่น คือ

- หาซื้อโดยผิดกฎหมายได้ง่าย เนื่องจากมีการประกาศขายยาทางอินเทอร์เน็ตกันอย่างโจ่งแจ้ง มีบริการส่งถึงที่ พร้อมบอกวิธีใช้ในทางที่ผิดอย่างละเอียด ทำให้มีจฉอาชีพสามารถก่ออาชญากรรมได้สะดวกและง่ายดาย

- เป็นยาที่ออกฤทธิ์ได้เร็ว (ประมาณ 15 นาทีหลังจากรับประทาน หรือ 1-5 นาทีหลังจากฉีดเข้าหลอดเลือดดำ)

- ยาสามารถละลายได้ดีในน้ำ ทำให้มีการนำยาเหล่านี้ไปละลายในเครื่องดื่ม เช่น น้ำผลไม้ น้ำอัดลม เหล้า หรือเบียร์ เพื่อให้ผู้เสียหายดื่มโดยที่ไม่รู้ว่ามีสารมอมยาชนิดนี้ลงไป

- ยามีผลข้างเคียงอย่างหนึ่ง เรียกว่า “anterograde amnesia” คือ ผู้ที่รับประทานยาจะสูญเสียความทรงจำไปชั่วขณะ คือ ช่วงที่รับประทานยาและหลังจากรับประทานยาเข้าไปจนกระทั่งหลับ ทำให้กลุ่มมีจฉชีพนำผลข้างเคียงนี้มาใช้เพื่อทำให้ผู้เสียหายลืมสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อตื่นขึ้นมาและไม่สามารถติดตามจับกุมตนเองได้นั่นเอง

อันตรายที่เกิดขึ้นจากภัยสังคมเหล่านี้ในวันจะยิ่งทวีความรุนแรงและมีความซับซ้อนมากขึ้น กลุ่มมีจฉชีพหรือผู้ที่มีความฉลาดแต่ขาดศีลธรรมพยายามนำองค์ความรู้ที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในทางที่ผิด ดังนั้นการรู้จักป้องกันตนเองทั้งผู้หญิงและผู้ชายเป็นสิ่งจำเป็น การหลีกเลี่ยงเดินทางไปในสถานที่ที่เสี่ยงต่ออันตราย การไม่รับประทานอาหารหรือเครื่องดื่มจากคนแปลกหน้าหรือการไปไหนมาไหนกับคนแปลกหน้าจะช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายจากการตกเป็นผู้เสียหายได้ในระดับหนึ่ง

“ .... การระมัดระวังตัวจากคนแปลกหน้าหรือแม้กระทั่งคนใกล้ชิด เช่น การไม่รับประทานอาหารหรือเครื่องดื่มที่ไม่ได้สั่งด้วยตนเองจากบุคคลเหล่านี้จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายได้.... ”

ข้อควรรู้เกี่ยวกับยา midazolam

Midazolam ในกลุ่ม benzodiazepine ออกฤทธิ์โดยจับกับ benzodiazepine receptor ที่อยู่บน GABA receptor ในระบบประสาทส่วนกลาง เช่น thalamic region และ reticular activating system (RAS) ทำให้มีการนำ chloride ion เข้าสู่เซลล์ประสาทมากขึ้นส่งผลให้เกิดการยับยั้งของการส่งกระแสประสาทและทำให้เกิดการนอนหลับได้ ในที่สุด Midazolam มีชื่อทางการค้าว่า Dormicum® ซึ่งรูปแบบยามีทั้งชนิดเม็ดและชนิดที่เป็นของเหลวสำหรับฉีดเข้าหลอดเลือดดำหรือกล้ามเนื้อ โดย midazolam ชนิดเม็ดมีข้อบ่งชี้ในการรักษาความผิดปกติเกี่ยวกับการนอน เช่น ภาวะนอนไม่หลับ (insomnia) ประเภทที่นอนหลับยาก ส่วน midazolam ชนิดฉีดมีข้อบ่งชี้ในการใช้เพื่อนำสลบก่อนการผ่าตัด โดยการใช้ยา midazolam ทั้งชนิดเม็ดและฉีดต้องอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์เท่านั้น

ขนาดการรับประทานยา midazolam ตามปกติ คือ 7.5 – 15 mg ก่อนนอน ซึ่งยาชนิดนี้มักแนะนำให้ใช้ใน ระยะสั้นเท่านั้น เนื่องจากการใช้ยาในระยะยาวอาจก่อให้เกิดภาวะพึ่งยา (dependence) ทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงเมื่อหยุดยากระทันหันอาจทำให้เกิดภาวะถอนยา คือ อาการนอนไม่หลับ (rebound insomnia) ได้เช่นกัน

- ข้อห้ามใช้ ของยา midazolam ได้แก่

- ผู้ที่มีประวัติแพ้ยา midazolam

- ผู้ป่วยโรคต้อหินชนิดมุมแคบ (narrow-angle glaucoma) แบบเฉียบพลัน

- ผู้ป่วยโรคต้อหินชนิดมุมเปิด (open-angle glaucoma) ที่ไม่ได้รับการรักษา

ผู้ป่วยที่มีลักษณะข้างต้นต้องหลีกเลี่ยงการรับประทานยา midazolam อย่างเด็ดขาด

- อาการไม่พึงประสงค์ ที่อาจเกิดขึ้นได้จากการรับประทานยา midazolam

อาการไม่พึงประสงค์ที่พบได้บ่อย ได้แก่ อาการง่วงซึม เหนื่อย คลื่นไส้ อาเจียน ปวดหัว สะอึก

อาการไม่พึงประสงค์ที่รุนแรง ได้แก่ เกิดหัวใจหยุดเต้นและหยุดหายใจ (พบได้น้อยมาก แต่อาจเกิดได้เมื่อรับประทาน midazolam ร่วมกับยาที่กดระบบประสาทส่วนกลางชนิดอื่นๆ) กดการหายใจ (พบได้มากในการใช้ยาฉีด) กล้ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน กระวนกระวาย

ยาทุกชนิดมีทั้งประโยชน์และโทษ การศึกษาข้อมูลที่ต้องก่อนรับประทานยาจะช่วยให้เกิดความปลอดภัยในการใช้ยาได้มาก ในขณะที่เดียวกันจรรยาบรรณและจริยธรรมของผู้ที่สั่งจ่ายยา หรือผู้ที่ขายยาก็นับได้ว่าเป็นมีความสำคัญมากเช่นกัน การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลเสียรุนแรงที่เป็นปัญหาต่อสังคมในระยะยาวได้ ดังนั้นหากทุกฝ่ายร่วมมือกันอย่างจริงจัง ปัญหาการใช้ยาในทางที่ผิดจะหมดไปจากสังคมไทยในไม่ช้า

“ ปัญหาเรื่องการใช้ยาในทางที่ผิด เป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายต้องช่วยกันป้องกันและแก้ไข ”

Reference: 1. Midazolam. In: DRUGDEX® Evaluations. [Online]. 2010 Jan 26. Available from: MICROMEDEX® Healthcare Series; 2010. [cited 2010 Feb 24].